

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Lokalna Strategia Zatrudnienia

Diagnoza

Opracowanie:

Mirosława Tomasiak

Pluźnica 2008

Diagnoza obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia

Lokalna Strategia Zatrudnienia obejmuje obszar LGD Wieczno, gminy z dwóch powiatów grudziądzkiego: Gruta, Łasin, Radzyń Chełmiński, Rogóźno i Świecie nad Osą i wąbrzeskiego: Dębowa Łąka, Książki, Płużnica, Wąbrzeźno. Obszar objęty Lokalną Strategią Zatrudnienia zajmują powierzchnię łączną 1 056 km², którą zamieszkuje 50 137 mieszkańców (dane z 31.12.2006r.).

LGD WIECZNO - Obszar objęty Lokalną Strategią Zatrudnienia

I. Charakterystyka obszaru

I.1. Zasięg terytorialny i uwarunkowania geograficzne

Tabela 1.

L.p.	GMINA	Powierzchnia (km ²)	Ludność ogółem	gęstość zaludnienia (os/km ²)
1	Dębowa Łąka	86	3 262	37
2	Książki	86	4 344	50
3	Płużnica	120	5 093	42
4	Wabrzeźno	201	8 779	43
5	Gruta	124	6 667	54
6	Łasin	137	8 402	61
		5-m*	3 306 -m*	
7	Radzyń Chełmiński	91	4 993	53
		2 -m*	1 919-m*	
8	Rogóźno	116	4 111	35
9	Świecie nad Osą	95	4 486	45
Obszar objęty strategią		1 056	50 137	47
		7-m*	5 225-m*	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

*m- miasto

Obszar objęty Lokalną Strategią Zatrudnienia leży w obrębie dwóch mezoregionów Pojezierze Chełmińskie oraz Pojezierze Iławskie.

Obszar ten charakteryzuje się:

- urozmaiconą rzeźbą terenu - podstawową formą jest polodowcowa wysoczyzna morenowa płaska i falista zalegająca się na wysokości 100-110 m n.p.m., zbudowana z gliny morenowej i piasków gliniastych oraz pagórki i wzgórze morenowe, pagórki i wzgórze krzemowe,
- niską lesistością (jedną z najniższych w województwie kujawsko – pomorskim),
- urodzajnością gleb, które stanowią najcenniejszy zasób przyrodniczy, (gleby brunatne, płowe i rdzawe i bielico-ziemne),
- występowaniem znacznej ilości malowniczo położonych jezior polodowcowych (średnio zanieczyszczonych),
- dostępnością turystyczną jezior (do zagospodarowania dla celów turystycznych i wypoczynkowych),
- umiarkowanym klimatem o przewadze wpływów oceanicznych związanych z cyrkulacją mas powietrza napływających znad północnego Atlantyku i Morza Śródziemnego,
- korzystnymi warunkami do uprawy wymagających roślin,

- umiarkowanymi zasobami wód powierzchniowych,
- odczuwalnym deficytem wody w okresie wegetacji roślin,
- brakiem kopalin i surowców naturalnych, wyjątek gmina Łasin- pokłady węgla brunatnego
- znaczną ilością i powierzchnią zabytkowych parków (często z wyjątkowo cennym drzewostanem i wpisanych do rejestru zabytków),
- występowaniem użytków ekologicznych (są to śródleśne bagna, mokradła i podmokłości. Wszystkie leżą na terenach administrowanych przez Lasy Państwowe. W stosunku do tych obiektów wprowadzono zakazy zmiany stosunków wodnych, wydobywania surowców mineralnych i torfu, zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, z wyjątkiem owoców i grzybów oraz stosowania środków chemicznych itp.).

a) Lesistość

Gminy z wyjątkiem Rogóżna i Wąbrzeźna należą do najslabiej zalesionych w województwie kujawsko-pomorskim. Lasy na terenie gmin rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Kompleksy leśne występują w otoczeniu jezior: Wieczno Północne i Południowe oraz Płużnickiego (głównie na siedliskach boru mieszanego i olsu), w strefie krawędziowej Wysoczyzny Chełmińskiej (na siedliskach boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego), w Dolinie Osy i Gardęgi oraz w Dolinie Wisły.

Tabela 2.

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia ONW (w ha ²)	Powierzchnia użytków rolnych (w ha ²)	Lasy	Lesistość
1	Dębowa Łąka	0	7 313 ha	703 ha	9,0
2	Książki	0	7 614 ha	39 ha	1,0
3	Płużnica	0	10 514 ha	270 ha	2,1
4	Wąbrzeźno	3 890 ha	15 119 ha	2 615 ha	14,1
5	Gruta	0	9 912 ha	1 059 ha	8,2
6	Łasin	0	11 380 ha	674 ha	4,9
7	Radzyń	0	8 099 ha	95 ha	1,0
8	Rogóżno	0	7 137 ha	3 982 ha	33,5
9	Świecie nad Osą	0	7 795 ha	824 ha	8,4
Obszar objęty strategią		3 890 ha	84 883 ha	10 261ha	10,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Tabela 3.

Lp.	Nazwa gminy	Obszary chronionego krajobrazu (ha)	Użytki ekologiczne (ha)	Pomniki przyrody (szt)	Rezerwy przyrody (ha)
1	Dębowa Łąka	1 400	16,0	8	0
2	Książki	0	0	5	0
3	Płużnica	1 339	14,6	8	0
4	Wąbrzeźno	8 625	183,0	7	69
5	Gruta	2 960	49,5	18	405
6	Łasin	3 571	31,6	27	218
7	Radzyń	140	5,6	1	0
8	Rogóźno	7 111	55,7	170	220
9	Świecie nad Osą	2 888	31,0	31	0
Obszar objęty strategią		28 034	331,3	275	912

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia występują:

- rezerwy kulturowe

- Rogóźno Zamek
- Mełno
- Radzyń Chełmiński
- Wąbrzeźno

- parki kulturowe

- Ryński Park Kulturowy
- Park Kulturowy Mełno – Gruta
- Łasiński Park Kulturowy
- Park Kulturowy Dolina Osy
- Park Kulturowy Dolina Gardęgi

- obszary chronionego krajobrazu

- „Obszar strefy krawędziowej doliny Wisły”
- „Dolina Osy i Gardęgi”
- „Obszar kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie”

- korytarz ekologiczny – Dolina Osy

Na obszarze gmin znajduje się szereg indywidualnych form ochrony przyrody, jak pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Celem ochrony **pomników przyrody** m.in. sędziwych i okazałych drzew jest zachowanie tworców przyrody o szczególnej wartości

naukowej, kulturowej i historycznej, odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. Ochroną jako pomniki przyrody objęto 275 tworów przyrody.

b) Klimat

Klimat obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia, podobnie jak obszarów tej części regionu, charakteryzuje się przejściowością i zmiennością warunków temperatury, opadów, ciśnienia, wiatru i zachmurzenia. Średnia suma opadów należy do najniższych w kraju i nieznacznie przekracza 500 mm rocznie. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego. Najwięcej opadów notuje się w lipcu, a najmniej w styczniu. Średnia roczna temperatura wynosi 7,7°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 17,9°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią -2,6°C.

c) Gleby

Na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia występują urodzajne gleby III klasy bonitacyjnej (53,0% gruntów ornych) i klasy IV (42,9%). Udział pozostałych klas nie przekracza 5%. Spośród trwałych użytków zielonych przeważają użytki IV i V klasy bonitacyjnej. Obszary gmin pod tym względem wyróżniają się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Skałą macierzystą gleb jest najczęściej polodowcowa glina zwałowa oraz utwory piaszczyste. Na takich osadach wykształciły się urodzajne gleby brunatne, płowe, brunatne i rdzawe.

Brak istotnych źródeł zagrożeń na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia, głównie ze strony przemysłu powoduje, że gleby gminy nie są ponadnormatywnie zanieczyszczone.

d) Bogactwa naturalne

Na powierzchni całego obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia zalegają osady czwartorzędowe. Ich miąższość jest znaczna, lokalnie przekracza 150 m. Są to osady lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczne, jeziorne, oraz biogeniczne. Baza surowców użytecznych w takich osadach jest uboga, a złoża w pełni nierozpoznane.

Z pozostałych surowców pospolitych na terenie gmin występuje lokalnie kreda jeziorna oraz miejscami torf i w okolicach Łasina węgiel brunatny.

e) Zasoby wodne

Pod względem hydrograficznym obszar objęty Lokalną Strategią Zatrudnienia leży w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni jej prawobocznych dopływów: Osy, Gardęgi, Strugi Toruńskiej oraz częściowo (północna część gminy) w zlewni Kanału Głównego. Jakość rzek na obszarze klasyfikowana jest w V klasie jakości rzek. Obszar jest umiarkowanie zasobny w wody powierzchniowe. Na terenie regionu objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia znajdują się duże jeziora oraz szereg niewielkich zbiorników i oczek wodnych. Największe jeziora na obszarze to Wieczno (347 ha, II i III klasa czystości), Blizno (49,2 ha, III klasa czystości), Sitno (48,3 ha, poza klasą), Płużnickie (43,4 ha, II klasa czystości), Wielkądzkie (43,5 ha, poza klasą), Łasińskie (155,2 ha, poza klasą), Męmo (155,2 ha, III klasa czystości) Nogat (117,7 ha, poza klasą), Kuchnia (56,9 ha, III klasa czystości), Święte (53,1 ha, poza klasą). Klasy czystości podane w/g Raportu WIOŚ 2006r.

f) Zanieczyszczenie środowiska

- Znaczna podatność gleb na erozję

Jednym z najważniejszych problemów ekologicznych na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia jest zagrożenie gleb procesami erozji, zarówno wietrznej jak i wodnej powierzchniowej. Erozja wietrzna występuje na znacznych przestrzeniach wysoczyzny morenowej i przejawia się wywiewaniem wierzchnich - próchnicznych cząstek gleby. Erozja wodna powierzchniowa występuje na terenach o znacznym nachyleniu – na zboczach rynien i dolin polodowcowych, w szczególności w strefach krawędziowych Wysoczyzny Chełmińskiej oraz na zboczach mniejszych rynien i dolin wód roztopowych.

- Nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

Dotyczy to w szczególności wód Strugi Toruńskiej, Osy i Gardęgi a także niektórych jezior. Stan jezior nie był badany, jednakże ich kondycja troficzna wskazuje na znaczną podatność na degradację i presję zanieczyszczeń obszarowych spływających z pól.

- Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych

Wody podziemne w badanych ujęciach, zasilających wodociągi zbiorowe, charakteryzują się średnią i wysoką jakością, na pograniczu klasy Ib i II. W kilku jednak przypadkach stwierdzono złą jakość wody. Woda posiada zwiększoną zawartość żelaza, manganu oraz wysoką twardość ogólną.

Z badań wynika, że nieodpowiednia (do spożycia) jakość wody jest bardziej wynikiem naturalnego składu fizyko-chemicznego pobieranej wody, aniżeli wpływu zanieczyszczeń. Potwierdzają to wyniki badań bakteriologicznych, które nie budzą zastrzeżeń.

- Emisja zanieczyszczeń do powietrza (problem lokalny)

Problem uciążliwej okresowo emisji zanieczyszczeń do powietrza występuje lokalnie, w obszarach zwartej zabudowy oraz większych miejscowościach gdzie w okresie grzewczym ma miejsce tzw. emisja niska z domowych palenisk i lokalnych kotłowni. Należy jednocześnie podkreślić, że na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia nie występuje problem nadmiernego zanieczyszczenia powietrza, bowiem według dokonanych klasyfikacji (Raport WIOŚ 2006 r.) całe powiaty grudziądzki i wąbrzeski znalazły się w najkorzystniejszej klasie A, tak w klasyfikacji ogólnej, jak i w klasyfikacjach dokonanych dla poszczególnych zanieczyszczeń. Nie ma, więc potrzeby podejmowania szczególnych działań ochronnych.

II. Potencjał demograficzny i gospodarczy

II.1. Charakterystyka ludności i zamieszkującej obszar objęty Lokalną Strategią

Zatrudnienia

a) Liczba ludności

Tabela 4. Liczba i rozkład przestrzenny ludności oraz gęstość zaludnienia

Gmina	Ludność ogółem	gęstość zaludnienia (os/km ²)	Udział ludności gmin w liczbie ludności ogółem (%)
Dębowa Łąka	3 262	37	6,5
Książki	4 344	50	8,7
Płużnica	5 093	42	10,1
Wabrzeźno	8 779	43	17,5
Gruta	4 993	53	10,0
Łasin	8 402	61	16,7
Radzyń Chełmiński	6 667	54	13,3
Rogóżno	4 111	35	8,2
Świecie nad Osą	4 486	45	9,0
Obszar objęty strategią	50 137	47	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Średnia gęstość zaludnienia na obszarze realizacji Lokalną Strategią Zatrudnienia jest niemal dwukrotnie niższa niż gęstość zaludnienia w województwie (115 osób/1 km²).

Tabela 5. Saldo migracji przyrost naturalny i rzeczywisty

Jednostka terytorialna	Saldo migracji	Przyrost naturalny/1000 os	Przyrost rzeczywisty
Dębowa Łąka	-14	2,8	9,0
Książki	-21	1,1	5,0
Płużnica	-25	-1,4	7,0
Wąbrzeźno	-20	2,2	19,0
Gruta	-24	1,2	8,0
Łasin	-102	2,8	24,0
Radzyń Chełmiński	-27	0,4	2,0
Rogóźno	-20	7,1	29,0
Świecie nad Osą	-43	8,7	39,0
Obszar objęty strategią	-31	2,8	15,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Ujemne saldo migracji, świadczące o odpływie ludności z danego obszaru charakteryzowało cały obszar województwa. Obszary wiejskie, ze względu na tradycyjny model rodziny charakteryzują się wyższym niż na obszarach zurbanizowanych przyrostem naturalnym, co ma odzwierciedlenie w dynamice ruchu naturalnego.

b) Struktura wieku

Tabela 6. Odsetek ludności w układzie gmin objęty Lokalną Strategią Zatrudnienia

Gmina	Odsetek ludności w wieku:		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Dębowa Łąka	26%	59%	15%
Książki	23%	63%	14%
Płużnica	23%	64%	13%
Wąbrzeźno	25%	62%	13%
Gruta	23%	63%	14%
Łasin	23%	64%	13%
Radzyń Chełmiński	26%	61%	13%
Rogóźno	25%	63%	12%
Świecie nad Osą	25%	63%	12%
Obszar objęty strategią	26,5%	60%	13,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia struktura wieku ludności przedstawia się najkorzystniej ze względu na wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wysoki

udział ludzi młodych w ludności ogółem zapewnia zrównoważoną proporcję między liczbą ludności czynnej zawodowo (będącej pochodną liczby ludności w wieku produkcyjnym), a liczbą ludności korzystającą ze świadczeń społecznych lub będącą na utrzymaniu czynnych zawodowo. Fakt ten jest korzystny dla bieżącej sytuacji ekonomicznej, gdyż skutkuje niewielkim obciążeniem demograficznym obszaru, nie jest natomiast korzystny dla sytuacji demograficznej w przyszłości, gdyż prognozuje wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

c) Struktura wykształcenia, bezrobocie

Struktura wykształcenia ludności jest typowa dla obszarów wiejskich, gdzie największa część ludności aktywnej zawodowo posiada wykształcenie zawodowe lub podstawowe (patrz tabela 7).

Tabela 7. **Struktura wykształcenia ludności**

Jednostka terytorialna	wyższe	policealne i średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
Dębowa Łąka	3,2%	19,5%	30,8%	46,5%
Książki	3,0%	20,2%	28,3%	48,5%
Płużnica	2,9%	17,8%	30,5%	48,8%
Wabrzeżno	2,4%	19,9%	29,9%	47,8%
Gruta	3,5%	18,1%	31,7%	46,7%
Łasin	4,0%	19,6%	31,1%	45,3%
Radzyń Chełmiński	3,0%	19,3%	31,6%	46,1%
Rogóżno	2,4%	16,5%	33,2%	47,9%
Świecie nad Osą	2,1%	15,3%	28,4%	54,2%
Obszar objęty strategią	2,9%	18,5%	30,6%	48,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Można zauważyć, że ilość osób bezrobotnych maleje. Istotną miarą problemu bezrobocia jest udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wysokie bezrobocie wśród kobiet jest spowodowane mniejszą mobilnością, koniecznością łączenia pracy zawodowej z prowadzeniem domu oraz nierzadko z nierównym statusem kobiet w stosunku do mężczyzn na rynku pracy. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Liczba bezrobotnych

Jednostka terytorialna	Liczba pracujących w głównym miejscu pracy	Liczba bezrobotnych stan 31.12.2006	Liczba bezrobotnych stan 31.05.2008	% udział kobiet bezrobotnych stan 31.05.2008
Dębowa Łąka	216	298	202	62,9
Książki	208	433	291	62,9
Płużnica	385	495	322	59,6
Wabrzeźno	608	843	608	57,6
Gruta	361	591	463	65,7
Łasin	1009	1022	803	67,0
Radzyń Chełmiński	369	547	407	63,1
Rogóźno	218	472	345	68,4
Świecie nad Osą	342	565	388	69,6
Obszar objęty strategią	3 716	5 266	3 829	64,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006. Informacja PUP stan na dzień 31.05. 2008r.

Przyczyną wysokiego odsetka bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych jest wiejski charakter gmin. Obszary zdominowane przez rolnictwo generują mniej miejsc pracy dla kobiet. Praca w gospodarstwach rolnych, ze względu na duży wysiłek fizyczny, podejmowana jest przede wszystkim przez mężczyzn. Fakt ten pogłębia słabo rozwinięty sektor usług dla ludności.

Tabela 9. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w/g powiatów

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych stan 31.08.2008	Stopa bezrobocia
Powiat grudziądzki	3 100	21,9
Powiat wąbrzeski	2 100	16,6
Obszar objęty strategią	5 200	19,3

Informacja WUP stan na dzień 31.08. 2008r

Wśród osób bezrobotnych największy odsetek stanowią osoby w grupie wiekowej 25 -34 lata, następnie 18 – 24 lata. Analizując dane PUP można stwierdzić, że grupę dominującą stanowią bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym (lub niższym).

d) Źródła dochodów gospodarstw domowych

Tabela 10. **Dochody gospodarstw domowych**

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe ogółem	Źródło utrzymania rodzin			
		Praca najemna sektor publiczny	Praca najemna sektor prywatny	Praca na własny rachunek-poza rolnictwem	Praca na własny rachunek-rolnictwo
Dębowa Łąka	908	82	99	22	329
Książki	1 250	175	153	44	356
Płużnica	1 437	119	118	62	375
Wabrzeźno	2 425	249	339	76	620
Gruta	1 993	192	296	64	482
Łasin	2 709	363	365	114	444
Radzyń Chełmiński	1 547	172	232	46	324
Rogóźno	1 290	186	150	36	266
Świecie nad Osą	1 310	120	170	21	213
Obszar objęty strategią	14 869	1 658 11%	1 922 13%	485 3%	3 409 23%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Analiza źródeł dochodów rodzin wyraźnie pokazuje, że najczęściej rodzin utrzymuje się z rolnictwa, a najmniej z pracy na własny rachunek (z prowadzenia firm).

e) Liczba gospodarstw rolnych

Duża ilość małych gospodarstw rolnych jest słabą stroną obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia. Struktura taka tworzy jednak pewne możliwości rozwoju. (Tabela 11)

Do najważniejszych należą:

- możliwość pozyskiwania dotacji zewnętrznych dla gospodarstw niskotowarowych;
- możliwość pozyskiwania dotacji zewnętrznych dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania;
- możliwość tworzenia rolniczych spółdzielni produkcyjnych (korporacji) dla zwiększenia produktywności i opłacalności lokalnego rolnictwa;
- brak wykorzystania w gospodarstwach rolnych nowoczesnych metod upraw, pozwalający zachować naturalny charakter obszarów wiejskich, tworząc możliwość rozwoju agroturystyki.

Tabela 11. **Odsetek gospodarstw rolnych według wielkości w 2002 r.**

Jednostka terytorialna	Liczba gospodarstw	do 1ha włącznie	od 1 do mniej niż 10 ha	od 10 do mniej niż 50 ha	od 50 do mniej niż 100 ha	100 ha i więcej
Dębowa Łąka	525	20,0%	35,1%	43,4%	1,5%	0
Książki	708	27,7%	36,5%	34,8%	1,0%	0
Płużnica	631	24,6%	30,8%	41,4%	2,4%	0,8%
Wąbrzeźno	1228	18,5%	45,0%	34,1%	1,8%	0,6%
Gruta	985	30,2%	37,2%	28,4%	0,6%	0,6%
Łasin	769	26,1%	25,8%	27,6%	3,3%	1,2%
Radzyń Chełmiński	502	21,1%	31,9%	44,2%	2,0%	0,8%
Rogóźno	652	27,8%	47,7%	21,9%	2,0%	0,6%
Świecie nad Osą	435	32,6%	27,6%	36,1%	2,8%	0,9%
Obszar objęty strategią	1859	25,4%	35,3%	36,8%	1,9%	0,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

f) Liczba podmiotów gospodarczych, w tym MŚP

Analiza sektora gospodarczego zawiera zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w ujęciu przestrzennym (rozkład przestrzenny wg gmin) - Tabela 12 oraz wg działów klasyfikacji PKD (Polska Klasyfikacja Działalności) - Tabela 13. Rozkład przestrzenny podmiotów rejestru REGON przedstawiony jest w ujęciu procentowym.

Tabela 12. **Odsetek podmiotów gospodarczych (REGON)**

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON	Odsetek podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON
Dębowa Łąka	140	6,1
Książki	156	6,7
Płużnica	278	12,0
Wąbrzeźno	426	18,4
Gruta	290	12,5
Łasin	442	19,1
Radzyń Chełmiński	262	11,3
Rogóźno	170	7,4
Świecie nad Osą	149	6,5
Obszar objęty LSR	714	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Tabela 13. **Struktura gospodarki według PKD**

Jednostka terytorialna	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	Przemysł i budownictwo	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
Dębowa Łąka	14%	22%	30%	6%
Książki	13%	19%	42%	10%
Płużnica	16%	19%	38%	10%
Wąbrzeźno	15%	27%	36%	9%
Gruta	5%	18%	44%	14%
Łasin	5%	18%	46%	11%
Radzyń Chełmiński	5%	15%	50%	18%
Rogóźno	9%	18%	46%	9%
Świecie nad Osą	9%	23%	45%	5%
Obszar objęty strategią	15,5%	22,5%	54%	8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

g) Infrastruktura turystyczna

Analizę obiektów i miejsc noclegowych na obszarze gmin objętych Lokalną Strategią Zatrudnienia przedstawiają tabele nr 14 i 15. Jak wynika z przedstawionych danych infrastruktura hotelowa jest bardzo skromna. Szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę gospodarstwa agroturystyczne dla rozwoju których istnieje duży potencjał w gospodarstwach rolnych (wolne przestrzenie mieszkalne). Rozwój agroturystyki mógłby wpłynąć na zwiększenie dochodów gospodarstw małych a także zwiększyłaby się baza gastronomiczna, która na obszarze gmin także jest skromna.

Na analizowanym obszarze brakuje także obiektów małej architektury turystycznej wokół jezior oraz miejsc rekreacyjno – wypoczynkowych.

Tabela 14. **Obiekty hotelarskie i turystyczne oferujące miejsca noclegowe**

Jednostka terytorialna	Hotele	Pola biwakowe	Zespoły - domki turystyczne	Ośrodki wczasowe	Gospodarstwa agroturystyczne
Dębowa Łąka	0	0	0	0	0
Książki	0	0	0	0	0
Płużnica	0	0	1	0	1
Wąbrzeźno	0	1	2	4	2
Gruta	0	0	0	0	0
Łasin	0	0	1	0	0
Radzyń Chełmiński	1	0	0	0	0
Rogóźno	0	0	0	0	0
Świecie nad Osą	0	0	0	0	0
Obszar objęty strategią	1	1	4	4	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Tabela 15. **Miejsca noclegowe**

Jednostka terytorialna	Hotele	Pola biwakowe	Domki turystyczne	Ośrodki wczasowe	Gospodarstwa agroturystyczne
Dębowa Łąka	0	0	0	0	0
Książki	0	0	0	0	0
Płużnica	0	0	15	0	10
Wąbrzeźno	0	40	73	48	16
Gruta	0	0	0	0	0
Łasin	0	0	58	0	0
Radzyń	20	0	0	0	0
Rogóźno	0	0	0	0	0
Świecie nad Osą	0	0	0	0	0
Obszar objęty strategią	20	40	146	48	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

h) Informacje o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru

Niewątpliwie branżą mającą kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru jest rolnictwo, które dla większości mieszkańców stanowi podstawowe lub uzupełniające źródło dochodów. Sektor rolniczy będzie oddziaływał zarówno na sektor przemysłowy jak i na usługi rynkowe. Istotną funkcję na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia będą miały lokalne ośrodki miejskie Grudziądz i Wąbrzeźno, z którym sąsiadują gminy obszaru. W rozwoju lokalnych ośrodków miejskich upatrywana jest obecnie szansa dla pozostających w stagnacji gospodarczej obszarów wiejskich. Sektor rolniczy ulega od początku lat 90-tych przekształceniom. Na obszarach wiejskich w Polsce występuje znaczne przeludnienie, a gospodarstwa rolne nie są w stanie zapewnić wystarczająco dużo dochodów dla przeciętnej rodziny mieszkającej na wsi. Stąd też rozwój obszarów wiejskich jest obecnie wiązany z lokalnymi ośrodkami miejskimi, których gospodarki oddziaływać mają na otaczające obszary. W wymiarze lokalnym jest to wpływ miasta rdzeniowego na otaczające peryferia, czyli obszary wiejskie - użytkowane rolniczo. To właśnie małe miasta mają na obszarach wiejskich największą siłę oddziaływania oraz możliwości kreowania rozwoju na otaczających terenach, tak ze względu na siłę gospodarki (lokalne przetwórstwo, handel, działalność usługowa) jak i ze względu na działalność władz lokalnych. Od tych ostatnich szczególnie zależeć będzie rozwój obszarów wiejskich, gdyż to samorząd terytorialny posiada instrumenty prawne i organizacyjne do zapewnienia właściwego kierunku rozwoju.

II.2. Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej

II.2. 1. Infrastruktura społeczna

a) Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Tabela 16. **Placówki ochrony zdrowia i apteki**

Jednostka terytorialna	Przychodnie	Punkty apteczne
Dębowa Łąka	2	1
Książki	1	1
Płużnica	2	2
Wąbrzeźno	3	1
Gruta	3	1
Łasin	2	3
Radzyń Chełmiński	1	1
Rogóżno	1	1
Świecie nad Osą	2	1
Obszar objęty strategią	17	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

W zakresie specjalistycznych usług medycznych mieszkańcy obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia korzystać muszą ze szpitali położonych w mistach powiatowych – Wąbrzeźnie i Grudziądzu. W zakresie usług wysoko specjalistycznych mieszkańcy obszaru korzystają ze szpitali zlokalizowanych w Toruniu, Bydgoszczy lub innych miastach na terenie kraju.

- W zakresie pomocy społecznej w każdej gminie powołana jest jednostka gminnego ośrodka pomocy społecznej.

b) Edukacja i wychowanie

Na obszarze gmin istnieją oddziały przedszkolne (prowadzone przy szkołach podstawowych), szkoły podstawowe i gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne. Brak jest natomiast techników, szkół zawodowych. Stąd też uczniowie kończący gimnazjum zmuszeni są do kontynuowania nauki w Wąbrzeźnie lub Grudziądzu, natomiast po zakończeniu nauki na poziomie średnim stają przed wyzwaniem dalszej nauki na poziomie wyższym w Toruniu lub Bydgoszczy. Z jednej strony jest to pewnego rodzaju ograniczenie w rozwoju edukacji, ponieważ codzienne dojazdy do szkoły wiążą się z pewnymi wydatkami oraz swego rodzaju obawą młodych ludzi przed kształceniem w mieście. Z drugiej strony niewielka odległość do Wąbrzeźna i Grudziądza, a później do Torunia czy Bydgoszczy pozwala na zmniejszenie kosztów nauki na poziomie wyższym.

Ilościowe zestawienie liczby placówek edukacyjnych przedstawia Tabela 17).

Tabela 17. **Placówki edukacyjne w gminach**

Jednostka terytorialna	oddziały przedszkolne	szkoły podstawowe	gimnazja	ponad- gimnazjalne
Dębowa Łąka	4	5	2	1
Książki	1	1	1	0
Płużnica	2	3	1	1
Wabrzeźno	5	6	2	1
Gruta	7	6	1	0
Łasin	4	4	2	4
Radzyń Chełmiński	2	2	1	0
Rogóżno	3	3	1	0
Świecie nad Osą	4	4	1	0
Obszar objęty strategią	32	34	12	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Liczba szkół jest skorelowana z liczbą ludności w poszczególnych gminach, choć struktura wielkościowa placówek edukacyjnych jest zróżnicowana. W gminach gdzie występuje ograniczona liczba placówek występuje większa koncentracja uczniów w jednej szkole, natomiast w gminach o większej liczbie placówek edukacyjnych jest mniejsza liczba uczniów w placówce. Fakt ten świadczy o odmiennej organizacji edukacji w gminach obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia.

Tabela 18. **Liczba uczniów przypadająca na jedną placówkę edukacyjną**

Jednostka terytorialna	szkoły podstawowe	gimnazja
Dębowa Łąka	71	95
Książki	388	239
Płużnica	150	260
Wabrzeźno	110	154
Gruta	95	318
Łasin	177	227
Radzyń Chełmiński	245	294
Rogóżno	96	166
Świecie nad Osą	102	216
Obszar objęty strategią	159	218

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

c) Kultura

Na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia działalnością kulturalną zajmują się przede wszystkim świetlice wiejskie. Są to miejsca, w których inicjuje się i organizuje imprezy kulturalne zarówno dla mieszkańców, jak i dla osób spoza obszaru. Ważnym polem działalności świetlic wiejskich jest inicjowanie i organizacja zajęć dla dzieci. Świetlice

wiejskie są nierzadko jedynymi miejscami, gdzie dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w dodatkowych zajęciach kulturalnych.

Istotnym elementem działalności kulturalnej jest na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia sieć bibliotek (patrz Tabela 19).

Tabela 19. **Biblioteki i liczba wypożyczeń**

Jednostka terytorialna	biblioteki i filie	Wypożyczenia w woluminach	wypożyczenia w woluminach na 1 czytelnika
Dębowa Łąka	2	6 200	15,7
Książki	1	8 100	17,5
Płużnica	2	10 100	15,6
Wabrzeźno	4	9 200	14,5
Gruta	4	14 600	14,1
Łasin	3	47 400	21,8
Radzyń Chełmiński	2	12 500	11,9
Rogóźno	1	14 000	25,7
Świecie nad Osą	2	19 700	29,5
Obszar objęty strategią	21	94 400	18,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

II.2.2 Infrastruktura techniczna

a) Drogi

Gęstość dróg gminnych (utwardzonych) przedstawia Tabela 19. Wyraźnie najlepiej jest rozwinięta sieć drogowa o nawierzchni twardej w gminie Radzyń Chełmiński. Należy jednak pamiętać, iż tabela dotyczy jedynie dróg gminnych. Na całym obszarze realizacji Lokalną Strategią Zatrudnienia przeważają przede wszystkim drogi gruntowe.

Tabela 20. Gęstość dróg gminnych na 100km²

jednostka terytorialna	drogi gminne (w km/100km ²)		
	o nawierzchni twardej	o nawierzchni twardej ulepszonej	o nawierzchni gruntowej
Dębowa Łąka	17,6	8,2	187,0
Książki	3,5	3,5	150,0
Płużnica	22,3	15,8	33,6
Wabrzeźno	6,3	6,3	2,1
Gruta	24,5	10,1	125,8
Łasin	35,6	10,3	31,5
Radzyń Chełmiński	53,8	7,7	47,3
Rogóźno	3,8	2,4	63,1
Świecie nad Osą	20,6	13,4	65,7
Obszar objęty strategią	20,9	8,6	78,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006.

Charakterystyka układu drogowego wymaga również komentarza nt. przyszłego przebiegu autostrady A1. Jej budowę zaplanowano na zachód od gminy Płużnica, tuż przy granicy z sąsiednią gminą Lisewo. Przebieg autostrady może w przyszłości mieć duży wpływ na rozwój. Przyszła budowa autostrady stanowi potencjalną szansę rozwojową obszaru objętego Lokalną Strategią Zatrudnienia, zwłaszcza w kontekście dostępności obszaru dla turystów. Zjazdy z autostrady (Grudziądz i Lisewo) nie są ważne jedynie dla rozwoju turystyki. Takie węzły zwiększają również szanse gmin na przyciągnięcie inwestorów zagranicznych, których pojawienie się może korzystnie wpłynąć na lokalny rynek pracy oraz na całą gospodarkę tworząc powiązania z lokalnymi firmami kooperującymi.

b) Gospodarka wodno – ściekowa

W gminach sieć wodociągowa jest dobrze rozwinięta, co najlepiej obrazuje Tabela 21.

Tabela 21. Sieć wodociągowa na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia

Jednostka terytorialna	długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)
Dębowa Łąka	113,2
Książki	157,7
Płużnica	191,0
Wabrzeźno	228,0
Gruta	170,0
Łasin	168,0
Radzyń Chełmiński	142,7
Rogóžno	137,4
Świecie nad Osą	95,9
Obszar objęty strategią	1 403,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006

Gospodarka gmin (z wyjątkiem Dębowej Łąki) w zakresie odprowadzania ścieków jest dobrze rozwinięta, choć wymaga jeszcze znacznych inwestycji.

Tabela 22. Kanalizacja sanitarna na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia

Jednostka terytorialna	długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków
Dębowa Łąka	0	112	3%
Książki	30,2	1 159	27%
Płużnica	58,5	2 214	43%
Wabrzeźno	13,8	1 309	15%
Gruta	11,8	1 803	27%
Łasin	22,1	3 678	44%
Radzyń Chełmiński	16,9	1 781	36%
Rogóžno	38,1	1 199	29%
Świecie nad Osą	42,5	2 062	46%
Obszar objęty strategią	233,9	15 317	30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Regionalnych. GUS. Bydgoszcz. 2006

Rozbudowa infrastruktury sanitarnej jest warunkiem zachowania czystości środowiska, które stanowi największy walor obszarów wiejskich. Jeśli gminy chcą być atrakcyjnym miejscem osiedlania się nowych mieszkańców, obszarem przyciągającym turystów, stwarzającym godne warunki życia, niezbędna jest ochrona walorów przyrody poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

Na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia znajdują się atrakcyjne turystycznie jeziora. Władze lokalne są zatem świadome, że ochrona przyrody powinna być w gminie priorytetowa.

c) Zagospodarowanie odpadów

Prowadzoną na obszarze objętym Lokalną Strategią Zatrudnienia gospodarkę odpadami komunalnymi należy ocenić jako niewystarczającą ze względu na:

- niski stopień zorganizowanej zbiórki odpadów od mieszkańców,
- brak zorganizowanego systemu zbiórki surowców wtórnych „u źródła”,
- brak zorganizowanego systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych od mieszkańców.